

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců Mgr. Jana Jiráska, Ph.D. a Mgr. Petra Sedláka, Ph.D. v právní věci

žalobce: **A. O. .**
st. příslušnost Nigerijská federativní republika
nar. X
zastoupen JUDr. Hugem Kůrblem, advokátem
sídlem Hybernská 1007/20, 110 00 Praha 1

proti
žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**
sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 2. 2023, č. j. MV-225279-4/SO-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 2. 2. 2023, č. j. MV-225279-4/SO-2022, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 13 200 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Huga Kůrbly, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. V této věci soud posuzoval otázku, zda je žaloba proti rozhodnutí o neudělení víza způsobilá k soudnímu přezkumu. Následně se pak zabýval otázkou udělení dlouhodobého víza za účelem studia a postupem správních orgánů.
2. Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky („ministerstvo“) dospělo dne 4. 11. 2022 v řízení vedeném pod sp. zn. OAM-11647-3/DV-2022 k závěru, že žalobci neudělí dlouhodobé vízum za účelem studia a vydalo informace o důvodech neudělení dlouhodobého víza („informace“). Žalobce se bránil žádostí o nové posouzení důvodů („žádost“), žalovaná však novým posouzením důvodů neudělení dlouhodobého víza za účelem studia ze dne 2. 2. 2023, č. j. MV-225279-4/SO-2022 („nové posouzení“) potvrdila závěr ministerstva.
3. Ministerstvo i žalovaná uzavřely, že tvrzení žalobce ohledně zamýšleného studia v České republice nebylo věrohodné a jsou zde pochybnosti, zda žalobce bude plnit účel pobytu ve smyslu čl. 20 odst. 2 písm. f) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2016/801, o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair („směrnice 2016/801“). Správní orgány tak měly za to, že se nepodařilo dostatečně ověřit údaje uvedené v žádosti, a tím pádem ani dostatečně prokázat deklarovaný studijní záměr pobytu. Shledali tedy důvod pro neudělení dlouhodobého víza podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů („ZPC“). Ministerstvo pak shledalo další důvod pro neudělení víza v § 56 odst. 1 písm. l) ZPC, neboť žalobce nestihl nastoupit ke studiu v podzimním semestru 2022 a nástup ke studiu od letního semestru 2023 nelze hypoteticky předjímat. Žalobce by tak neplnil účel pobytu.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

4. Žalobce ve včas podané žalobě konstatoval svůj nárok na soudní přezkum, a to i přes ustanovení § 171 ZPC. Uvedl, že vízum mu nebylo uděleno z důvodu pochybností, zda bude fakticky plnit účel pobytu. Ty pramenily z výsledku pohovoru, na kterém údajně nevysvětlil důvody pro volbu studia, a také z toho, že zvolený obor nekoresponduje s jeho stávajícím povoláním.
5. Žalobce zdůraznil, že doložil k žádosti všechny požadované dokumenty. Proces podání žádosti jej stál úsilí, čas, peníze i energii a svědčí o silné motivaci žalobce žít a studovat v České republice. Vybral si sice ekonomický obor, který obsahově nenavazuje na dokončené studium, ovšem odpovídá jeho dobrovolnické činnosti a chtěl by se mu do budoucna věnovat.
6. Z mezinárodního i evropského práva vyplývá přednostní postavení studentů, které se projevuje povinností států umožnit jim studovat a pouze výjimečně toto právo nepřiznat. Žalobce odkazoval na čl. 26 Všeobecné deklarace lidských práv, dle kterého má každý právo na vzdělání. Dovolával se také bodu 14 preambule směrnice 2016/801, dle kterého je v zájmu celé Evropy jako světového centra pro studium a stáže, aby se zlepšily a zjednodušily podmínky vstupu pro ty, kteří by rádi za tímto účelem přišli do Unie.

7. Podle čl. 20 odst. 2 písm. f) směrnice 2016/801 členské státy mohou žádost zamítnout, pokud má členský stát důkazy nebo závažné a objektivní důvody k domněnce, že státní příslušník třetí země by v zemi pobýval za jiným účelem, než pro který žádá o přijetí. Z toho vyplývá zásada, že by pobytové oprávnění za účelem studia mělo být spíše uděleno, než neuděleno. Důvodem pro neudělení musejí být důkazy nebo závažné a objektivní důvody k domněnce o pobývání za jiným účelem. Žalovaná neuvedla, o jaký jiný účel pobytu tedy žalobce usiluje, neuvedla jediný důkaz ke svým závěrům, ani objektivní důvody pro neudělení víza. Uvedla pouze subjektivní důvody, které nebyly dostatečně závažné.
8. Žalovaná se ve svém rozhodnutí nevyjádřila ke všem tvrzením, které žalobce uváděl v žádosti o nové posouzení. Žalobce si přitom zaznamenal všechny otázky, které mu byly v rámci pohovoru pokládány, i odpovědi na ně, a z toho poté při sepisování žádosti vycházel. V žádosti vysvětloval, že pracuje ve společnosti svého strýce, kde řídí manažery společnosti, a také v organizaci AIESEC, kde byl zvolen viceprezidentem týmu, který řeší finanční a právní otázky. Rovněž vysvětloval, že uvedl při pohovoru více, než jen že nechce studovat v Nigérii, protože tam jsou stávky. Zaměstnanec zastupitelského úřadu jej však zastavil a nedovolil mu pokračovat. Žalobce měl tedy za to, že dostatečně vysvětlil svoji motivaci a obhájil účel pobytu v České republice, a že pochybnosti žalované proto nemohly být natolik závažné, aby odůvodnily neudělení víza. Žalovaná i ministerstvo tudíž nesprávně posoudily plnění účelu pobytu a své pochybnosti neaplikovaly v souladu se zákonem a směrnicí, neboť i kdyby pochybnosti byly skutečné, nedosahovaly takové intenzity, aby odůvodnily neudělení pobytového oprávnění.
9. Žalobce zpochybňuje též druhý důvod pro neudělení víza, tj. že nemůže plnit účel pobytu. Žalované přitom bylo Provozně ekonomickou fakultou Mendelovy univerzity v Brně („univerzita“) potvrzeno, že žalobce může začít studovat později. Tvrzení žalované, že nelze předjímat budoucí skutkový stav a přetrvávající zájem žalobce o nástup do studia v pozdějším termínu a splnění podmínky dle § 55 odst. 1 ZPC, je chybné. Žalobce činí veškeré kroky k tomu, aby mohl studovat, a jeho zájem o studium trvá.

III. Vyjádření žalované a replika žalobce

10. Žalovaná předně upozornila na § 171 písm. a) ZPC, podle kterého jsou z přezkoumání soudem vyloučena rozhodnutí o neudělení dlouhodobého víza a rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza. Žalovaná poukázala také na nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 23/11 ze dne 24. 4. 2012, dle kterého není na udělení víza právní nárok. Odkázala také na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu či Městského soudu v Praze, a konstatovala, že je posouzení důvodů pro udělení víza vyloučeno ze soudního přezkumu. Tato rozhodovací praxe Ústavního i Nejvyššího správního soudu je ustálená po celou dobu účinnosti ZPC.
11. Právní názor v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2018, č. j. 6 Azs 253/2016-49, kterého se žalobce dovolával, je sporný. Je totiž v rozporu s předchozí judikaturou Nejvyššího správního soudu, aniž by byla věc projednána rozšířeným senátem. Je také v rozporu se zmiňovanou judikaturou Ústavního soudu.
12. Pro případ, že by žaloba nebyla odmítnuta, žalovaná uvedla, že udělení dlouhodobého víza je neformálním postupem, na který se subsidiárně vztahuje část čtvrtá zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza také není rozhodnutím, nýbrž sdělením podle části čtvrté správního řádu. Podle § 154 správního řádu

se ustanovení o dokazování, podkladech pro rozhodnutí, náležitostech rozhodnutí nebo písemném vyhotovení použijí pouze v případě, kdy je to potřebné a přiměřené. Specifika řízení se projeví také v použité terminologii.

13. Žalobce v žalobě pouze zopakoval námitky, kterými se už žalovaná zabývala v novém posouzení, na jehož odůvodnění odkázala. Dále ve vyjádření tedy opětovně uvedla, v čem a z jakého důvodu shledala oprávněné pochybnosti, které jsou natolik závažné, aby vízum nebylo uděleno.
14. Na základě výše uvedeného proto žalovaná navrhl, aby soud žalobu odmítl jako nepřipustnou. V případě, že dospěje k závěru, že je žaloba přípustná, navrhl, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.
15. Žalobce v replice poukázal na to, že zákonem upravená nepřipustnost žaloby byla překonána judikaturou. Žalovanou zjištěné pochybnosti pak nejsou postačující, aby odůvodnily neudělení dlouhodobého víza žalobci. Odpovědi žalobce uvedené při pohovoru nejsou dostatečně silným argumentem pro závěr, že žalobce nehodlá plnit účel pobytu.

IV. Posouzení věci

16. Žaloba je důvodná.

IV.A. Přípustnost soudního přezkumu

17. Soud musel nejdříve posoudit, zda je vůbec žalobou napadené rozhodnutí způsobilé, aby bylo podrobeno soudnímu přezkumu.
18. Rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza je opětovným posouzením důvodů neudělení víza. Stejně jako rozhodování o udělení víza v prvním stupni ministerstvem tak zasahuje do veřejných subjektivních práv cizince, a je proto rozhodnutím ve smyslu § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“); rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2013, č. j. 1 Ans 9/2013-39). Byť se tedy jedná o postup, na nějž se subsidiárně vztahuje část čtvrtá správního řádu, a tudíž jsou na něj kladeny jiné nároky, výsledkem je rozhodnutí ve smyslu s. ř. s., které tak tak svojí povahou splňuje vnitrostátní zákonné podmínky proto, aby mohlo být podrobeno soudnímu přezkumu.
19. Právní řád rozlišuje mezi krátkodobým a dlouhodobým vízem. Krátkodobá víza, tedy víza, která jsou vydávána na dobu do třech měsíců, jsou upravena nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex). Dlouhodobá víza, tj. víza na dobu přesahující tři měsíce, jsou udělována na základě vnitrostátních právních předpisů, konkrétně na základě ZPC. Jednotlivé podoblasti jsou však upravovány směrnicemi, které jsou do českého právního řádu implementovány.
20. Podle článku 1 písm. a) stanoví směrnice 2016/801 podmínky vstupu a pobytu na dobu delší než 90 dnů na území členských států a práva státních příslušníků třetích zemí a případně jejich rodinných příslušníků za účelem výzkumu, studia, stáže nebo dobrovolnické služby v Evropské dobrovolné službě [...]. Podle čl. 2 odst. 1 věty první se směrnice 2016/801 vztahuje na státní příslušníky třetích zemí, kteří žádají o přijetí nebo byli přijati na území členského státu za účelem výzkumu, studia, stáže nebo dobrovolnické služby v Evropské dobrovolné službě.
21. V tomto případě byl žalobce příslušníkem třetí země, který žádal o přijetí na území členského státu na období delší než 90 dní za účelem studia, a jedná se tedy o studium

(studenta) ve smyslu příslušné unijní směrnice. Bylo proto nutné směrnicí při posuzování žádosti o vízum zohlednit. Příslušná ustanovení ZPC, včetně důvodů pro neudělení dlouhodobého víza, proto musí být vykládána eurokonformně, v souladu s příslušnou směrnicí.

22. Podle § 51 odst. 1 ZPC se dlouhodobým vízem rozumí povolení, které po dobu platnosti opravňuje cizince ke vstupu a pobytu na území a vycestování z území, pokud tento zákon nestanoví jinak. Podle odst. 2 téhož ustanovení, není na udělení dlouhodobého víza právní nárok. Ve stejném duchu také ustáleně judikuje Ústavní soud, který opakovaně konstatoval, že na udělení víza není právní nárok a neexistuje subjektivní ústavně zaručené právo cizinců na pobyt na území České republiky (např. usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 9. 2018, sp. zn. II. ÚS 582/18).
23. Podle § 171 písm. a) ZPC jsou z přezkoumání soudem vyloučena rozhodnutí o neudělení dlouhodobého víza a rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza.
24. Podle čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie („Listina“) má každý, jehož práva a svobody zaručené unijním právem byly porušeny, právo na účinné prostředky nápravy před soudem.
25. Nejvyšší správní soud v návaznosti na judikaturu Soudního dvora Evropské unie dovodil, že ani vnitrostátně, jak vyplývá z § 51 ZPC, ale ani na unijní úrovni neexistuje žádné subjektivní právo na udělení víza. Udělování víza je totiž vyjádřením svrchovanosti státu na jeho území. Na tento případ se však vztahuje směrnice 2016/801, ze které lze dovodit právo na spravedlivé a řádné projednání žádosti o povolení k pobytu. Nejedná se o hmotné právo na udělení víza, neboť subjektivní právo neexistuje. Jedná se o procesní právo na to, aby se orgány žádostí o vízum zabývaly a žádost byla řádně a spravedlivě projednána podle ZPC, který představuje implementaci směrnice 2016/801. Z důvodu existence tohoto práva na projednání, které je zaručeno právem EU, se uplatní i Listina. Podle té musí existovat i právo na účinný prostředek nápravy před soudem ve smyslu čl. 47 Listiny. Proto se dle Nejvyššího správního soudu ustanovení § 171 písm. a) ZPC nepoužije v případech, kdy je účel pobytu, pro nějž je o dlouhodobé vízum žádáno, upraven unijním právem. (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2018, č. j. 6 Azs 253/2016-49, ze dne 30. 6. 2023, č. j. 4 Azs 224/2022-37, nebo ze dne 18. 9. 2019, č. j. 10 Azs 112/2018-50).
26. Na závěru, že je žaloba způsobilá soudního přezkumu i přes ustanovení § 171 ZPC nic nemění ani skutečnost, že dřívější rozhodovací praxe soudní výluku z přezkumu těchto rozhodnutí připouštěla. Právní názor se totiž vyvinul v důsledku výkladu provedeného Soudním dvorem, jehož interpretační vodítka jsou pro Nejvyšší správní soud závazná. Nebylo proto potřeba předkládat věc k posouzení rozšířenému senátu (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2019, č. j. 5 Azs 283/2018-28). Předkládaný právní názor tedy není sporný, jak tvrdila žalovaná. Přípustnost soudního přezkumu je naopak přebírána Nejvyšším správním soudem i v dalších rozhodnutích a jedná se o ustálenou judikaturu. Žaloba proto byla způsobilá k projednání zdejším soudem.

IV.B. Nevyhovění žádosti žalobce o dlouhodobé vízum

27. K rozhodovacímu procesu ve věcech udělení víza se vyjádřil i Ústavní soud, podle kterého je procesu vlastní jistá míra abstrakce a obecnosti, neboť mnohdy je třeba vycházet z určitých předpokladů, a nikoli objektivně zjištělých skutečností. Požadavek na obstarání

vyčerpávajících, přesných a podrobných podkladů by totiž ve svém důsledku vedl k popření smyslu rozhodování o udělení víza. Zamýšlené jednání cizinců totiž nelze dopředu naprosto jednoznačně identifikovat a kvalifikovat. I dostatečně podložené obavy či nejasnosti mohou být důvodem způsobitým k neudělení víza, resp. k zamítnutí žádosti o nové posouzení (viz např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1149/13 ze dne 13. 6. 2013).

28. Udělení dlouhodobého víza má tedy jakožto postup podle části čtvrté správního řádu určitá specifika. To ovšem nic nemění na skutečnosti, že je správní orgán povinen postupovat podle zákona, při jehož výkladu musí zohlednit i příslušnou směrnici. Své rozhodnutí také musí odůvodnit v tom smyslu, aby byly uvedeny dostatečně alespoň konkrétní právní i skutkové důvody, na základě kterých žalovaný ve věci rozhodl (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30). Zároveň se žalovaná musí v odůvodnění rozhodnutí vypořádat s námitkami žadatele, které uplatnil v žádosti o nové posouzení. Současně však podle § 180e odst. 3 věta druhá ZPC platí, že důvodem žádosti nemohou být skutečnosti, které cizinec nedoložil nebo neuvedl v žádosti o udělení víza nebo v souvislosti s odepřením vstupu na území. Žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza tak neslouží k uvádění nových skutkových okolností rozhodných pro kladné vyřízení žádosti. Je v zájmu žalobce, aby všechny rozhodné skutečnosti uvedl již v prvotní žádosti či v průběhu pohovoru (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2020, č. j. 1 Azs 79/2019-27).
29. Jelikož v projednávané věci je požadované pobytové oprávnění upraveno v právu Evropské unie, bylo možné přistoupit k zamítnutí žádosti o dlouhodobé vízum pouze v případě, že by byl dán některý z důvodů předpokládaných příslušnou směrnicí. V souladu s čl. 20 odst. 1 směrnice 2016/801 členský stát žádost zamítne, pokud cizinec nesplní obecné podmínky stanovené v článku 7, příslušné zvláštní podmínky stanovené v článku 11, nebo předloží doklady, které byly získány podvodně nebo byly padělány či pozměněny. V čl. 20 odst. 2 pak směrnice 2016/801 upravuje několik fakultativních důvodů zamítnutí žádosti. Jedním z nich je podle písm. f) situace, kdy má členský stát důkazy nebo závažné a objektivní důvody k domněnce, že státní příslušník třetí země by v zemi pobýval za jiným účelem, než pro který žádá o přijetí.
30. Soud si vědom, že některé aspekty výkladu čl. 20 odst. 2 písm. f) směrnice 2016/801 jsou předmětem řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem Evropské unie (věc C-14/23 *Perle*). Krajský soud v Brně nicméně není soudem, který by byl povinen vyčkat na výsledek tohoto řízení, případně podat samostatnou předběžnou otázku (čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie). Soud proto sám toto ustanovení pro potřeby projednávaného případu vyložil. Z textu směrnice 2016/801 je jasné patrné, že důkazní břemeno ohledně domněnky zneužití pobytu za jiným než studijním účelem, nese členský stát (tj. jeho příslušné orgány). Dále je ze směrnice zřejmé, že členský stát musí mít pro zamítnutí žádosti k dispozici buď (i) důkazy nebo (ii) závažné a objektivní důvody, které směřují k domněnce, že státní příslušník třetí země by v zemi pobýval za jiným účelem, než pro který žádá o přijetí. Směrnice 2016/801 pojmy „důkazy“ a „závažné a objektivní důvody“ blíže nedefinuje, nicméně tyto pojmy používají shodně různé jazykové verze směrnice (srov. anglická: „evidence or serious and objective grounds“, německá: „Beweise oder ernsthafte und sachliche Anhaltspunkte“, francouzská: „des preuves ou des motifs sérieux et objectifs“, italská: „di prove o ha motivi seri e oggettivi“ nebo finská: „todisteita tai vakavia ja objektiivisia perusteita“).
31. Pro účely projednávané věci soud považuje za postačující konstatovat, že směrnicí požadovaným důkazem může být za určitých výjimečných okolností i obsah pohovoru provedeného s cizincem na zastupitelském úřadu České republiky. Tak tomu bude tehdy,

pokud již ze samotného průběhu pohovoru a ze skutečností sdělených cizincem je zcela zjevné, že studijní účel pobytu nebude naplněn. Relativně jednoduchá bude k posouzení situace, v níž cizinec tuto skutečnost sám přímo nebo nepřímo při pohovoru uvede. K podloženému závěru o zneužití pobytu za jiným účelem však může vést i kumulace řady dílčích, avšak závažných indicií – cizinec nezná buď vůbec nebo na potřebné úrovni jazyk, v němž bude studium realizováno, není schopen uvěřitelně popsat svou motivaci ke studiu, nezná podrobně podmínky a průběh studia, nezaplatil poplatky za studium, neví, proč si vybral ke studiu Českou republiku, nezná praktické podmínky života v České republice apod. K domněnce o zneužití pobytu za jiným než studijním účelem naopak nepostačuje pouze to, že cizinec odpovídá na otázky zastupitelského úřadu stručně či obecně. V takové situaci je na zastupitelském úřadu, aby vhodně volenými doplňujícími otázkami zjistil potřebné skutečnosti, případně na ministerstvu či žalované, aby dalšími postupy (např. ve spolupráci s příslušnou vysokou školou) obstaraly další důkazy, na nichž je možné založit použití čl. 20 odst. 2 písm. f) směrnice 2016/801 (srov. k tomu body 63 – 67 stanoviska generálního advokáta de la Tour ze dne 16. 11. 2023 ve věci *Perle*).

32. Správní orgány založily své závěry v této věci právě na pohovoru provedeném se žalobcem dne 29. 8. 2022 na Velvyslanectví České republiky v Abui, jehož průběh byl zachycen v záznamu z pohovoru. Ministerstvo na straně 2 informace a žalovaná na stranách 6 a 7 nového posouzení uvedly, proč měly odpovědi žalobce za nepřesvědčivé. Žalobce dle správních orgánů dostatečně neobjasnil motivaci ke studiu a neměl k dispozici dostatek informací o náplni studia, jeho průběhu a zakončení. Jeho odpovědi byly nekonkrétní, vágní a dostatečně nerozvedl, v čem jej univerzita v České republice oslovila natolik, aby si ji vybral ke studiu v zahraničí.
33. S tímto hodnocením se soud neztotožňuje. Žalobce pohovor absolvoval na dostatečné jazykové úrovni a odpověděl relevantně na všechny otázky. Byť jsou odpovědi stručné a některé obecnějšího rázu, nejsou zjevně nevěrohodné. Zastupitelský úřad přitom nepoložil žalobci doplňující dotazy, které mohly vést ke konkrétnějším odpovědím, nevyzval jej k doplnění informací či listin, ani jej nepožádal o podrobnější písemné vyjádření k některým otázkám. Z povahy věci přitom nelze očekávat, že žalobce bude sám z vlastní iniciativy dokládat další podklady, doplňovat tvrzení anebo podrobněji reagovat na otázky, aby vyvrátil dílčí pochybnosti správního orgánu, pokud neví, o jaké pochybnosti se jedná. K závěru o možném zneužití pobytu za jiným účelem pak nepostačuje pouze odpověď na jednu dílčí otázku, v níž se žalobce odvolal na „formulku naučenou z webových stránek“. Obsah pohovoru proto bez dalšího nelze mít v projednávané věci za důkaz, který vede k domněnce o zneužití pobytu za jiným než studijním účelem.
34. Pokud v této situaci mělo ministerstvo pochybnosti o skutečném účelu žalobcova pobytu, pak jej v tomto ohledu tížilo břemeno důkazní. Bylo tedy na něm, aby opatřilo další důkazy, z nichž by domněnka ve smyslu čl. 20 odst. 2 písm. f) směrnice 2016/801 bezpečně vyplývala. Jelikož ministerstvo v tomto směru neučinilo žádné kroky, ocitla se ve stejné situaci žalovaná po podání žalobcovy žádosti o nové posouzení (ustanovení § 180e odst. 3 věta druhá přitom není v této souvislosti pro žalovanou jakkoliv limitující). Ze správního spisu je zřejmé, že žalovaná jisté kroky učinila – především se dne 4. 1. 2023 obrátila e-mailem na univerzitu s žádostí o sdělení, na základě jakých dokumentů, listin či procesů byl žalobce přijat ke studiu, jakým způsobem prokázal svou motivaci studovat v České republice a kdy nejpozději může nastoupit ke studiu. Zaměstnankyně univerzity zaslala žalované dne 5. 1. 2023 e-mail, v němž na jednotlivé dotazy odpověděla a přiložila nostrifikaci předchozího vzdělání

žalobce. Pokud jde o motivaci žalobce, odkázala na zaměstnance univerzity, pana Nchora, který s uchazeči podstupuje motivační pohovory a zjišťuje jejich zájem o studium. Soud postup žalované kvituje, neboť je v souladu se smyslem směrnice 2016/801 i stanoviskem generálního advokáta zmiňovaným výše. Žalovaná nicméně sdělení univerzity nijak nereflektovala ve vztahu k otázce zneužití účelu pobytu, a především nevyužila možnosti požádat pana Nchora o stanovisko nebo jej vyslechnout k motivaci žalobce, kterou zjevně měla za spornou.

35. Soud proto uzavírá, že ani žalovaná neodstranila důkazní deficit a nepodařilo se jí opatřit důkaz pro domněnku dle čl. 20 odst. 2 písm. f) směrnice 2016/801. Skutkový stav, z něž žalovaná ve svém rozhodnutí vycházela, tak nemá oporu ve spisu a vyžaduje zásadní doplnění. Soud tedy rozhodnutí žalované pro tuto vadu zrušil.
36. *Obiter dictum* soud poznamenává, že nepřehlédl, že žádost žalobce byla zamítnuta podle § 56 odst. 1 písm. a) ZPC, tj. z důvodu, že se nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti, resp. že se žalované nepodařilo ověřit údaj týkající se žalobcem deklarovaného účelu pobytu. Tento zákonný důvod ovšem na projednávaný případ nedopadá. Pokud totiž měly správní orgány důvodné pochybnosti ohledně toho, zda cizinec bude plnit účel pobytu, měly žádost zamítnout z důvodu uvedeného v § 56 odst. 1 písm. h) ZPC, podle kterého ministerstvo cizinci dlouhodobé vízum (s výjimkou víza podle § 33 odst. 3) neudělí, jestliže jsou zjištěny skutečnosti nasvědčující tomu, že cizinec po skončení pobytu stanoveného dlouhodobým vízem neopustí území nebo že dlouhodobé vízum hodlá zneužít k jinému účelu, než je uveden v žádosti o udělení dlouhodobého víza. Toto ustanovení totiž odpovídá výše uvedenému článku směrnice 2016/801; výraz „jsou zjištěny skutečnosti“ je pak třeba v souladu se směrnicí vykládat tak, že správní orgán má k dispozici důkazy nebo závažné a objektivní důvody. Ze znění ustanovení § 56 odst. 1 písm. h) přitom nevyplývá pro správní orgány povinnost zjišťovat konkrétní skutečnosti, tj. za jakým konkrétním účelem hodlá žalobce pobyt zneužít (rozsudek Městského soudu v Praze, ze dne 23. 3. 2018, č. j. 6 A 85/2015-34). Žalobce nicméně tuto nezákonnost v žalobě nenamítl, a soud tak není oprávněn k ní přihlížet. Uvádí ji jen pro účely dalšího postupu žalované v této věci.
37. Před soudem pak neobstál ani druhý důvod pro neudělení dlouhodobého víza žalobci. Ministerstvo v informaci uvedlo, že vízum neudělilo též podle § 56 odst. 1 písm. l) ZPC, neboť cizinec nesplňuje některou z podmínek pro udělení víza. Konkrétně argumentovalo, že se uchazeči ke studiu na univerzitě mohli zapisovat do 31. 10. 2022, resp. v případě pozdějšího udělení víza mohl být zápis posunut až na letní semestr, tedy od 1. 2. 2023. Jelikož si žalobce nepožádal o krátkodobé vízum za účelem zápisu a nástupu ke studiu v termínu do 31. 10. 2022, nebude mu ze strany univerzity umožněno plnit deklarovaný účel pobytu. Nástup ke studiu až od letního semestru pak nelze hypoteticky předjímat. Žalobce tedy nesplňuje jednu z podmínek pro udělení dlouhodobého víza – plnění deklarovaného účelu pobytu. Proti těmto závěrům se žalobce bránil v žádosti.
38. Soud konstatuje, že rozhodnutí žalované je v této části nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Žalovaná na jednu stranu přitakala argumentaci ministerstva a doplnila, že též nelze posoudit další okolnosti spojené s pozdějším pobytem žalobce na území a zajistit splnění podmínky dle § 55 odst. 1 ZPC. Na straně druhé žalovaná uvedla, že tato zjištění nelze podřadit pod § 56 odst. 1 písm. l) ZPC. Z rozhodnutí žalované tak není zřejmé, jak vlastně s tímto důvodem pro neudělení víza naložila (zda argumentaci ministerstva podřadila pod § 56 odst. 1 písm. a) – což by věcně nemohlo obstát, nebo zda tento důvod zcela vypustila). *Obiter dictum* pak soud podotýká, že sama argumentace ministerstva nedává

rozumný smysl. Ze sdělení univerzity je zřejmé, že žalobce může z důvodu neobdržení víza včas posunout zápis k dalšímu semestru (výjimečně i opakovaně), přičemž žalobce má o studium zájem. Je tak zřejmé, že žalobce bude moci plnit účel pobytu, byť s určitým zpožděním, které ovšem nezavinil on, nýbrž délka posuzování věci před ministerstvem a žalovanou. Ustanovení § 55 odst. 1 ZPC požaduje, aby náležitosti k žádosti o udělení dlouhodobého víza nebyly starší 180 dnů. Z povahy věci se tato lhůta počítá ke dni podání žádosti; délka vyřizování žádosti o vízum nemůže mít na splnění této podmínky žádný vliv. Obavy žalované z nesplnění této podmínky tedy v projednávané věci nejsou opodstatněné.

39. Zbývající námitky žalobce soud neshledal důvodnými. Především je nerozhodné, že žalobce doplnil či rozvedl svá tvrzení uvedená při pohovoru v žádosti o nové posouzení, neboť žádost ani žaloba neslouží k uvádění nových skutkových okolností rozhodných pro kladné vyřízení žádosti. Žalobce měl všechny rozhodné skutečnosti v míře dostatečné pro kladné vyřízení tvrdit a dokládat již v prvotní žádosti o vydání dlouhodobého víza nebo v průběhu pohovoru (§ 180e odst. 3 věta druhá ZPC). Námitka žalobce, že se žalovaný v napadeném rozhodnutí nevyjádřil ke všem tvrzením uvedeným v žádosti, je proto nedůvodná. Žalovaný se s tvrzeními žalobce, tedy s novými skutkovými tvrzeními i námitkou že doložil veškeré požadované dokumenty, vypořádal na straně 7 a 8 napadeného rozhodnutí. Právě s odkazem na zmíněné ustanovení § 180e uvedl, že nejsou pro posouzení žádosti relevantní.
40. Pokud jde o průběh pohovoru, pak soud vychází z toho, že žalobce podpisem stvrdil záznam z pohovoru bez námitek. Soud má proto záznam za věrohodný důkaz o průběhu pohovoru, ze kterého vychází. Jelikož žalobce ke svým tvrzením nepředložil žádný důkaz, pak k námitkám, že odpovídal jinak nebo že jej úředníci přerušovali, nelze přihlídnout.
41. Námitka, že čas, energie a peníze, které žalobce investoval do získání potřebných podkladů, dostatečně prokazují jeho silnou motivaci ke studiu, je nedůvodná. Povinnost doložit k žádosti o udělení víza veškeré požadované dokumenty vyplývá z § 31 ZPC. Předložení všech dokumentů tak, aby žádost měla všechny povinné náležitosti, je předpokladem k tomu, že se jí ministerstvo bude vůbec moci zabývat. Ověření deklarovaného účelu a zjištění skutkového stavu věci je pak následně cílem řízení o udělení víza, které je zahájeno až podáním žádosti se všemi formálními náležitostmi.
42. K argumentaci bodem 14 preambule směrnice 2016/801 soud podotýká, že nezpochybňuje účel směrnice, jímž má být zjednodušení a zlepšení podmínek vstupu do Evropské unie pro příslušníky třetích zemí za účelem studia a stáží. Současně ale poukazuje na bod 41 odůvodnění směrnice: „[v] případech pochybností ohledně důvodů žádosti o přijetí by členské státy měly mít možnost provést příslušné kontroly nebo požadovat doložení některých skutečností, tak aby v jednotlivých případech mohly posoudit, jakému výzkumu, studiu, stáži, dobrovolnické službě, programu výměnných pobytů žáků nebo vzdělávacímu projektu či činnosti au-pair se žadatel hodlá věnovat, a mohly bojovat proti zneužívání nebo nesprávnému využívání řízení, které stanoví tato směrnice.“ Naplňování účelu směrnice 2016/801 tedy neznamená, že by mohla být zneužívána k jiným účelům. V zásadě proto nelze mít za nezákonný postup žalované, pokud se snaží prověřit skutečný účel pobytu žalobce – v projednávané věci ovšem v tomto směru neunesla své důkazní břemeno.
43. Pokud jde o odkaz žalobce na čl. 26 Všeobecné deklarace lidských práv, podle které má každý právo na vzdělání, soud k ní uvádí, že žalobci nikdo jeho právo na vzdělání neupírá. Z deklarace ovšem neplyne žádné subjektivní právo na studium v České republice. Aby bylo žalobci umožněno studium v České republice je třeba splnit vnitrostátní a unijní podmínky.

V. Závěr a náklady řízení

44. Vzhledem k tomu, že soud shledal námitky žalobce důvodnými, rozhodnutí žalované zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, v němž je vázána právním názorem soudu (§ 78 odst. 1 a 5 s. ř. s.).
45. Soud nevyhověl žádosti žalobce, aby zrušil též informaci o důvodech neudělení dlouhodobého víza ze dne 4. 11. 2022, č. j. OAM-11647-3/DV-2022. Žádost o nové posouzení důvodu neudělení víza je totiž specifickým řádným opravným prostředkem proti neudělení víza (jehož důvody jsou sděleny v informaci). Z jeho byt' značně kusé právní úpravy v § 180e ZPC je dle soudu zřejmé, že příslušný orgán sám nově rozhoduje o udělení víza. Ke zjednání nápravy tak postačuje zrušit rozhodnutí žalované, která následně (po případném doplnění podkladů) sama meritorně rozhodne.
46. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanovili tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.
47. Žalobce dosáhl v řízení o žalobě plného úspěchu, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Náklady žalobce jsou tvořeny odměnou jeho zástupce za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, žaloba, replika) podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přičemž mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby činí částku 3 100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Dále žalobci náleží náhrada hotových výdajů jeho zástupce v paušální výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). K tomu soud připočetl zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Celkem tedy žalobci na náhradě nákladů řízení náleží částka ve výši 13 200 Kč. Soud žalovanému uložil zaplatit náhradu nákladů řízení k rukám zástupce žalobce v přiměřené lhůtě.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 31. ledna 2024

Mgr. Petr Šebek v.r.
předseda senátu